

Fufu,

de bootvluchteling

Colofon

ISBN: 978 94 6365 417 3

1e druk 2022

© 2022, Bram Stokroos

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving omslag en binnenwerk: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Fufu,

de bootvluchteling

Bram Stokroos

1.

Fufu schrok. Ruzie! Bij de andere boten, verder op het strand, was ruzie. Twee mannen schreeuwden tegen elkaar en begonnen te vechten. Van alle kanten schoten mannen toe en vormden een kring om de vechtenden. Fufu zag niets meer van de vechtpartij. Verstijfd van schrik bleef hij in het zand zitten. De glasscherf nog in de hand.

Zo zat hij al uren. Met een scherp stuk glas moest hij de verf afkrabben van de buitenkant van de vissersboot van zijn oom.

Ga bij de vuilnis maar een fles zoeken, sla die kapot en krab met een glasscherf de verf van de boot, had zijn oom gezegd.

Na lang zoeken had hij een kapotte fles gevonden en zelfs een mooie plastic zak. Dat was een buitenkansje.

Oom was de laatste tijd humeurig. Ook op Ouzo, zijn knecht, mopperde hij. Maar die kon toch ook niet helpen dat de vangst de laatste maanden steeds slechter was geworden. Gisteren waren ze uitgevaren, maar ze hadden slechts tien inktvissen, vier kreeften en een tiental kleine visjes gevangen.

Dat is niet genoeg om van te leven, had zijn oom gemopperd.

Fufu zweeg als zijn oom klaagde over de slechte vangst. Hij deed zijn uiterste best zijn oom aan boord van de visserssloep zo goed mogelijk te helpen en maakte zich zo klein mogelijk als oom weer eens een boze bui had.

Maar ondertussen luisterde hij aandachtig naar de gesprekken tussen oom en Ouzo. Ze scholden op de grote buitenlandse vistrailers, die voor de kust van Mauritanië de vissen voor hun neus wegkaapten. Ze stelen onze vis, klaagde zijn oom en Ouzo knikte, zoals altijd. Die buitenlanders zijn dieven, de regering doet niets en wij verdienen niets meer. Wat moet je nu met een paar inktvissen en een stuk of wat kreeften.

Oh, ja, oom verkocht ze aan de visvrouwen op de markt. Maar dat bracht nauwelijks voldoende op om zijn gezin te eten te geven, Ouzo te betalen en ook nog te zorgen voor Fufu, diens zusje en hun moeder.

Fufu zuchtte en keek om zich heen. De kring om de vechtende mannen werd steeds groter. Het leek wel of alle mannen op het strand ernaar stonden te kijken.

Fufu had de vissen schoongemaakt en klaargelegd voor de rookpot. De rookpot was de helft van een olievat. Over het olievat lag een vlechtwerk van stalen pennen. Daarop werden de vissen gelegd. Onderin het vat lagen een paar stukken hout te smeulen. Oom had de vissen heel voorzichtig op het vlechtwerk gelegd en nu begonnen ze al een beetje bruin te kleuren. Dan waren ze bijna gaar. Dat wist Fufu.

Een van de visjes lag vlak aan de kant van de rookpot. Het viel er bijna af. Fufu kroop er op zijn knieën heen en probeerde het visje voorzichtig een beetje naar het midden van het vlechtwerk te schuiven. Maar hij raakte een van de pennen aan en het geroosterde visje viel eraf. In het zand, naast de rookpot. Verschrikt keek Fufu om zich heen. Oom en Ouzo stonden in de kring tussen de man-

nen. Fufu keek naar de vis in het zand en voelde plotse-
ling dat zijn maag rammelde. Vanochtend had hij maar één
bord maïspap gehad. Zijn moeder had hem aangekeken en
haar hoofd geschud. Er was niet meer.

Heel voorzichtig pakte Fufu de vis op. Hij was nog
warm en er zat zand aan. Voorzichtig probeerde hij het
zand er af te veegen, maar dat lukte niet. Weer keek hij
om zich heen. Niemand te zien. Zonder er verder bij na
te denken haalde hij de plastic zak uit zijn broekzak en liet
de vis er in glijden. Zijn hart bonsde in zijn keel. Hij had
een vis gepakt, een vis van zijn oom. Snel knoopte hij de
plastic zak dicht, liet de zak met de vis in zijn broekzak
glijden, trok zijn T-shirt er overheen en voelde de warme
vis tegen zijn been plakken.

Uit de kring klonk geschreeuw. Waren er nog meer
mannen aan het vechten? Fufu werd bang. Voorzichtig
ging hij staan, legde de glasscherf in de boot en liep lang-
zaam in de richting van de zee. Weg van de vechtende
mannen.

Daar, vlak aan de vloedlijn, lagen enkele oude, kapot-
te vissersboten. Vroeger, toen hij nog naar school ging,
speelde hij er met zijn vriendjes, maar nu kon dat niet
meer. Nu moest hij zijn oom helpen. Fufu keek achterom.
Het geschreeuw duurde voort. Waarom zouden ze ruzie
maken, dacht hij.

Voor hem strekte de blauwe zee zich uit. De hoge wit-
te golven van de branding sloegen met veel kabaal stuk
op het strand. Daarna liep het water rustig uit over het
zand. Dat vond hij een mooi gezicht. Altijd weer. Eerst die
woeste golven van de branding en dan dat kalme zeewater

op het strand. Dat gaf een rustig gevoel. Hij kon er uren naar kijken.

Hij was nu vlak bij de kapotte vissersboten. De warme vis kleefde nog steeds tegen zijn been. Voorzichtig zocht hij het plekje waar hij vroeger met zijn vriendjes zat. Veilig tussen twee kapotte boten, waar niemand je kon zien.

Hij ging in het warme zand zitten, keek om zich heen, zuchtte diep en haalde de plastic zak met de warme vis tevoorschijn. Hij voelde dat zijn mond vochtig werd. Hij had honger. Eerst probeerde hij nog wat zand van de vis te schuiven, maar voor hij er erg in had, had hij zijn tanden al in de rug van de vis gezet. Het zand knarste tussen zijn tanden, maar dat merkte hij nauwelijks. Heerlijk, zo'n warme vis. Voorzichtig beet hij de vis van de graten. Hij likte zijn vingers af, zoog nog paar keer stevig op de graten, groef een kuiltje in het zand, liet de rest van de vis er in vallen en schoof er zand overheen. Hij vouwde de plastic zak op en stopte die in zijn broekzak.

Het geschreeuw van de mannen was hier minder goed te horen. Hij gluurde over de rand van de oude boot en zag dat de kring van de mannen nog groter was geworden.

Wat nu, dacht hij. Teruglopen naar de boot van zijn oom en weer verf afkrabben? Zou oom straks merken dat er een vis was verdwenen? Had hij een vis gestolen? Nee, dat was niet zo. De vis was per ongeluk in het zand gevallen. En dan was die vis toch niet meer te verkopen. Zo probeerde hij zichzelf te overtuigen.

Hij kroop nog dieper tussen de kapotte boten, ging achterover in het zand liggen en keek naar de strakblauwe lucht.

Plots hoorde hij gestommel aan de andere kant van de boten. Waren er toch mensen? Was hij hier niet alleen?

Hij hield zijn adem in en luisterde scherp. Toen hoorde hij iemand zeggen: 'Iedereen wil hier toch weg. Dat moeten wij ook doen. We moeten gewoon een boot hebben met een motor en dan varen we langs de kust naar de eilanden in het noorden.'

Fufu schrok.

Even was het stil, toen zei een andere man: 'Maar dat kunnen we niet alleen. Dan moeten anderen meedoen. En we hebben geen geld.'

'Maar hier hebben we geen werk en in Europa kun je veel geld verdienen,' antwoordde de eerste man.

Fufu luisterde ademloos. Weggaan uit Afrika? Naar Europa? Daar werd veel over gepraat. Dat wist hij. Zelfs zijn vriendjes hadden het er over. Als ik groot ben, ga ik ook naar Europa, zeiden ze dan.

'Als je daar eenmaal bent, kom je in een hotel, krijg je gratis eten, mag je naar huis bellen en dan ga je aan het werk. Allemaal heel gemakkelijk.'

Nu herkende Fufu de stem. Het was Kiop, zijn neef.

Fufu kroop heel voorzichtig nog verder in de beschutting van de oude boten. Ze mochten hem hier absoluut niet zien.

Weer was er gestommel aan de andere kant, de mannen stonden op, liepen weg en hun gesprek verstomde.

Wat had hij gehoord? Wilden die mannen weg? Met een boot naar Europa?

2.

Voorzichtig gluurde Fufu over de rand van de boot waarachter hij zich had verstopt en keek de twee mannen na. Ook zij liepen naar de kring van de schreeuwende mannen. Hij wachtte tot de beide mannen vlak bij de kring waren, gluurde weer voorzichtig over de rand van de boot, stond langzaam op, keek om zich heen, zag dat er niemand in de buurt was. Het strand was leeg; iedereen stond in de kring.

Hij was toch wel nieuwsgierig naar wat daar gebeurde. Maar daar waren oom en Ouzo ook. Mocht hij wel weglopen? Zouden ze merken dat hij een vis had opgegeten? Moest hij niet verdergaan met het afkrabben van de verf? Fufu wist het niet meer. Hij liep langzaam, vanuit zijn schuilplaats met een grote boog over het strand, in de richting van de kring. Af en toe bleef hij staan, deed alsof hij iets van het strand opraapte en keek dan aandachtig om zich heen.

Nu was hij in de buurt van de kring. Op een veilige afstand daarvan bleef hij staan en keek speurend rond. Daar stond Ouzo. Gelukkig Ouzo, niet zijn oom. Langzaam liep hij naar hem toe. Ouzo zag hem en wenkte.

‘Wat is er aan de hand, Ouzo?’ vroeg Fufu zachtjes.

Ouzo legde zijn grote hand op Fufu’s hoofd en zei: ‘Niets bijzonders, hoor, twee mannen hebben een beetje ruzie gemaakt over de prijs van een boot.’

‘De prijs van een boot?’

Vissers die hun boot wilden verkopen? Dat deed je toch niet.

‘Ja, de ruzie ging over de prijs van een boot, maar het is alweer over hoor,’ zei Ouzo geruststellend.

‘Maar je gaat toch niet vechten om de prijs van een boot,’ drong Fufu aan.

‘Soms wel, maar dat snap jij nog niet, daar ben je nog te jong voor, Fufu. Ga maar naar huis. Ik zal het wel tegen oom zeggen, dat ik je naar huis heb gestuurd,’ zei Ouzo vriendelijk.

Fufu knikte, liep langzaam achteruit, maar bleef naar de kring van de mannen kijken. Het geschreeuw was opgehouden, de kring viel uiteen en veel mannen liepen weg. Tussen de mannen door zag Fufu een glimp van een grote vissersboot.

Fufu draaide zich om en liep snel naar het dorp. Aan de rand van het dorp lag hun huisje. Daar woonde Fufu, samen met zijn moeder en zijn zusje.

Hij keek naar de zon, zag dat het bijna tijd was voor het middaggebed en begon sneller te lopen. Voor het gebed begon, wilde hij thuis zijn. Anders moest hij samen met mensen op straat bidden en dat vond hij niet prettig. Want als vanuit de moskee werd opgeroepen om te bidden tot Allah, dan moest iedereen dat doen. Waar je ook was. Zo hoorde dat in zijn land.

Iedereen moest vijfmaal per dag bidden. Dat deden alle moslims. Zijn vader had hem geleerd hoe hij moest bidden en wat hij dan zachtjes moest zeggen.

Ja, zijn vader? Waar zou die nu zijn, dacht Fufu. Meer dan een jaar geleden was hij weggegaan. Hij was gaan wer-

ken in de ijzerertsminen. Heel ver weg, in het noorden van zijn land, ver achter de woestijn. Hij wist dat zijn vader en moeder er lang over hadden gepraat. Dat deden ze als hij en zijn zusje sliepen. Soms, als zijn ouders zachtjes overlegden, deed hij alsof hij sliep, maar hoorde alles. Want hun huis was klein. Er waren maar twee kamers; één om te eten en de andere om te slapen.

Ik kan er veel geld verdienen, had zijn vader gezegd. Anderen doen dat toch ook. Maar dan moet je zo ver weg en dan ben je niet meer bij mij en bij de kinderen, had zijn moeder geantwoord. Maar zijn vader had aangedrongen. Ik kan je het geld dat ik verdien toch sturen? Dan kunnen we beter leven en de kinderen kunnen naar school. Andere mannen doen dat toch ook. Hier is geen werk meer. De Moren hebben alle baantjes ingepikt en voor ons, Wolofs, is er geen werk. Ja, de Moren, dat waren Arabieren; zo noemden ze deze mensen altijd. Ze waren een beetje bleker dan de zwarte Wolofs en daarom voelden ze zich veel beter dan de Wolofs.

Fufu was een Wolof. Dat was zijn volk. Daar hoorde hij bij. Hij voelde zich een Wolof. Hij sprak Wolofs.

Niet altijd, want op de Koranschool leerde hij Arabisch. Daar leerde hij bepaalde delen van de koran, het heilige boek van de islam, uit zijn hoofd. En van zijn moeder leerde hij Franse woorden. Dat was leuk. Hij kende er al heel veel. Soms probeerde hij stukjes uit een oude Franse krant te lezen. Dat begreep hij al een beetje. Af en toe probeerde zijn moeder in het Frans met hem te praten. Zijn moeder had vroeger de Franse taal goed geleerd. Dat was in de tijd dat de Fransen nog de baas waren in hun land.

Fufu liep nu tussen de mannen die van het strand naar het dorp wandelden. Sommigen praatten heel hard met elkaar.

‘Moet je nooit doen, riep de ene, je moet je boot nooit verkopen. Dan kun je niet meer vissen en wat moet je dan?’

Fufu ging langzamer lopen en luisterde scherp. Dat waren mannen die in de kring hadden gestaan.

‘Maar als je er heel veel geld voor kunt krijgen? Die vreemdelingen betalen toch een goede prijs,’ antwoordde de andere man en zwaaide met zijn armen.

‘Nee, dan moet je het toch niet doen. Malinezen zijn niet te vertrouwen. Ze kopen een boot om naar de eilanden in het noorden te varen. Dat begrijp je toch ook wel?’

‘Als Ibrahim zijn boot niet wil verkopen, gaan ze wel naar een ander. Ze kopen een boot en ze varen naar het noorden. Ik weet het zeker.’

De mannen liepen naar het café aan de vismarkt en Fufu liep door de dorpsstraat met huizen, winkels en stalletjes, naar de rand van het dorp, naar hun huis. Hij zwaaide vriendelijk naar een buurvrouw, in een van de stalletjes.

Aan het eind van de dorpsstraat liep hij een smal gangetje in. Aan het eind daarvan woonde hij. Hij liep de gammele stenen trap op, duwde het kralengordijn opzij en stond in de woonkamer. In de slaapkamer hoorde hij het gezoem van de naaimachine van zijn moeder. Ze had het druk. Ze maakte kleding; kleding voor baby's en kleine kinderen. Die kleren verkocht ze op de markt in hun dorp en in het grote dorp aan het eind van de landtong.

‘Hé Fufu, ben je nu al klaar met je werk?’ vroeg zijn moeder vriendelijk. Ze stopte even met haar naaiwerk en keek Fufu aandachtig aan.

‘Op het strand kregen twee mannen ruzie over de prijs van een boot en oom en Ouzo gingen erheen. Ik heb Ouzo gevraagd of ik naar huis mocht en dat vond hij goed.’

‘Vond oom het ook goed?’

‘Dat weet ik niet, maar Ouzo heeft beloofd het tegen oom te zeggen.’

Zijn moeder knikte, maar keek een beetje bezorgd.

‘Ik moet nog wat afmaken, want ik kan het nu nog goed zien. Ga jij maar aan je werk. Ik heb sommen voor je opgeschreven en een heleboel Franse woordjes. Als je ermee klaar bent, kun je nog wel een soera uit de koran uit je hoofd leren.’

Sinds Fufu niet meer naar school ging, moest hij thuis huiswerk maken. Nee, hij ging niet meer naar school. Zijn moeder kon het schoolgeld en zijn schooluniform niet meer betalen. Zijn vader had al een paar maanden geen geld meer gestuurd en daarom werkte hij nu bij zijn oom op de vissersboot.

3.

‘Waar is Abana?’ vroeg Fufu

‘Die speelt aan de overkant,’ antwoordde zijn moeder. Haar maaimachine zoemde alweer.

Abana was zijn zusje. Ze was drie en had heel eigenwijze zwarte vlechtjes. Abana was altijd opgewekt, altijd vrolijk en goedlachs. Alsof ze nooit zorgen had, nooit piekerde en alles altijd leuk vond. Fufu kon zich dat niet voorstellen.

Hij pakte zijn schrift van de plank waarop de twee pannen stonden, liep naar buiten en ging met de rug tegen de wand van hun huisje zitten. Dit was zijn plekje. Hier kon niemand hem zien. Hier maakte hij zijn huiswerk.

Het schrift was het enige dat nog herinnerde aan zijn schooltijd. Zijn moeder had het schrift gekocht toen hij voor het eerst naar school ging. Maar dat was nu voorbij. Jammer, dacht Fufu. Misschien kun je het volgend jaar wel weer naar school, had zijn moeder gezegd. Maar ik heb er nu geen geld meer voor. Ik zal je wel helpen met rekenen. En daarom moest hij nu elke middag sommen maken, Franse woorden leren en een deel uit de koran leren.

Hé, daar stond iets nieuws. Zijn moeder had iets nieuws bedacht.

Uit je hoofd, stond er. Als je een kokosnoot van boven naar beneden viermaal doormidden snijdt, hoeveel stukjes krijg je dan? Dat was een leuke som. Fufu dacht even na en schreef toen het antwoord op. De andere sommen waren ook niet lastig.

Nu de Franse woordjes. Dat was weer een hele rij.

‘Sans’ stond er. Dat wist hij al. ‘Sans’ betekende zonder.

Dat woordje had hij goed geleerd toen Abana ziek was.

Een paar maanden geleden was Abana plotseling ziek geworden. ’s Avonds had ze koorts gekregen, moeder had haar met koud water gewassen, maar dat had niet geholpen. De hele nacht had ze gehoest. Erg gehoest. Ook de volgende dag bleef de koorts hoog.

De altijd vrolijke Abana lag heel stil op haar matje. Mam had een deken over haar heen gedaan, maar ze rilde van koorts.

De buurvrouw was komen kijken, maar had haar hoofd geschud. Laat in de middag had zijn moeder geld geteld en daarna was ze naar zijn oom gegaan. Hij had op Abana gepast en haar een verhaaltje verteld.

Morgen ga ik met Abana naar het grote dorp. Daar komt de buitenlandse dokter, die moet Abana onderzoeken. Daar kan ik ook medicijnen kopen, had zijn moeder gezegd. Ik ga vroeg weg, want we moeten met de bus en daar is het altijd erg druk.

Fufu herinnerde zich nog dat hij heel voorzichtig had gevraagd of hij ook mee mocht. Ik hoef niet naar school. Dan kan ik Abana dragen en jou een beetje helpen. Maar zijn moeder had haar hoofd geschud. Te duur. Maar zijn moeder had wel gezien dat Fufu teleurgesteld was en even later had ze gezegd dat zij en Abana met de bus zouden gaan en dat hij maar moest proberen of hij met een vrachtauto mocht meerijden naar het grote dorp.

De volgende ochtend hoestte Abana nog steeds. Moeder

had haar dik ingepakt en samen waren ze naar het busstation gelopen. Daar was het erg druk. Maar zijn moeder en Abana hadden in de bus toch een zitplaats gekregen.

Ik probeer wel met een vrachtauto in het grote dorp te komen, had Fufu gezegd en hij was naar het plein gelopen waar de vrachtauto's stonden. Als je geluk had, mocht je in de laadbak van de vrachtauto mee.

Gaat er ook een vrachtauto naar Nouamrhar, had Fufu gevraagd.

De man had hem streng aangekeken en gevraagd wat hij daar moest. Maar toen Fufu had verteld van zijn zieke zusje en dat hij graag mee wilde naar het ziekenhuis, had de man hem opgetild en in de laadbak van de vrachtauto gezet.

'Je boft, jongen,' zei de man, 'als de bak vol is, ga ik weg.'

Een kwartier later stond Fufu tussen andere mannen in de laadbak van de vrachtauto en reden ze het dorp uit. De weg was smal, de vrachtwagen moest steeds uitwijken voor auto's die hen tegemoet kwamen en voor de diepe kuilen in de weg. Achter de vrachtauto stooft een wolk van rode stof op. Die rode stof kroop in zijn haar en hij moest af en toe zijn ogen dichtknijpen. Maar dat was niet erg, dacht Fufu. Hij ging naar het grote dorp. Gratis.

Middenin het dorp, bij een groot gebouw, stopte de chauffeur, klom uit de cabine en riep naar de andere mannen dat ze Fufu uit de laadbak moesten tillen. Voordat Fufu er op bedacht was, stond hij op de weg. De man stapte weer in en reed weg.

Fufu zwaaide nog wel, maar niemand in de laadbak reageerde.

Hij keek om zich heen en liep in de richting van het grote gebouw. Het was hier veel drukker dan in zijn eigen dorp.

Nu zag hij het. Hier was het ziekenhuis. Daar stond de groene bus waarmee zijn moeder en Abana vanochtend waren vertrokken. Even verderop stond een grote witte auto. Geen taxi, maar een kleine vrachtauto.

Fufu liep langzaam naar de witte auto. Hij was nieuwsgierig. Op de deur stond een grote ronde cirkel en daaronder stond Médecins sans Frontières. Médecins, ja, dat kende hij. Dat betekende dokters. En het woordje ‘sans’ betekende ‘zonder’ in het Frans. Maar Frontières? Wat zou dat betekenen?

Dokters zonder...

Hij stond voorovergebogen naar het woord te kijken, maar werd ruw aan de kant geduwd door een blanke man in een witte broek en een wit shirt. De man wipte de klep van de auto open, trok een grote kist naar zich toe en liep met de kist in de richting van het gebouw. Zou dat de dokter zijn, dacht Fufu, en hij besloot achter hem aan te lopen.

De man zette de kist op een tafel en wenkte een kleine vrouw met zwart haar. Ook zij had een witte broek en een wit shirt aan, maar ze droeg geen hoofddoek, zoals zijn moeder en alle andere vrouwen die zaten te wachten. Vreemd, dacht Fufu.

Tussen al die vrouwen en kinderen ontdekte hij zijn moeder en Abana. Abana hoestte nog steeds. Fufu bleef op een afstand staan en zwaaide naar zijn moeder. Die lachte en zwaaide terug.

De kleine vrouw met zwart haar liep langs de vrouwen die met hun kinderen op schoot zaten te wachten. Bij Abana bleef ze stilstaan en zij wenkte dat zijn moeder en Abana moesten meelopen naar het tafeltje waarop de kist stond.

De vrouw met zwart haar zei iets tegen zijn moeder en Fufu zag dat zijn moeder antwoordde. Ze lachte naar zijn moeder. Nu begreep Fufu het. Zijn moeder sprak Frans met haar.

De mevrouw ging op de stoel aan de tafel zitten, deed de kist open, haalde een matrasje tevoorschijn, legde dat op de tafel en pakte een instrument. Er zaten twee slangetjes aan en een rond plaatje. Zijn moeder had Abana uitgekleed en op het matrasje gelegd. De mevrouw deed de slangetjes in haar oren en legde het ronde plaatje op de borst van zijn zusje.

Fufu keek heel aandachtig toe en schoof steeds verder naar voren. Nu kon hij het nog beter zien. Ze legde het ronde plaatje op Abana's rug en zei iets tegen zijn moeder. Moeder knikte.

De vrouw met het zwarte haar draaide zich om en riep iets tegen de grote man in het witte pak. Hij knikte, liep naar de auto en kwam terug met een klein doosje. Zijn moeder en de mevrouw in de witte broek spraken nog even met elkaar. Weer knikte zijn moeder en gaf de vrouw een hand.

Nu begreep Fufu het. Die kleine vrouw was de dokter. Niet die grote man, die hem zo ruw opzij had geduwd. Zo was dat dus in Europa, dacht Fufu. Vrouwen waren daar dokter. Niet de mannen. Vreemd, vond Fufu.

Abana had die ochtend nog medicijnen gekregen en toen ze 's middags weer met de bus naar hun dorp reden, hoestte ze al minder.

'Frontières' betekent 'grenzen' in het Frans, had zijn moeder verteld. Dus Médecins sans Frontières, zijn dokters die in de hele wereld zorgen voor zieke mensen.

Fufu schrok op. Hij zat nog maar steeds naar het woordje 'sans' te staren. Hij moest nog een hele rij Franse woordjes leren en straks werd het donker.